

ỨNG DỤNG TƯ DUY TUYẾN TÍNH TRONG KỸ NĂNG VIẾT TIẾNG ANH

Trần Thị Hồng Lê*

ABSTRACT

The article discusses the application of linear thinking in English essay writing skills for English learners in Vietnam. Stemming from differences in linguistic thinking, many Vietnamese learners have difficulty in English writing skills, especially essay writing skills. By studying and analyzing the linear thinking, the article proposes the application to solve problems in English essay writing skills.

Keywords: *Linear thinking, writing skills, English essay.*

Received: 18/01/2022; Accepted: 18/02/2022; Published: 09/03/2022

1. Đặt vấn đề

Việc thuần thục các kỹ năng ngôn ngữ trong đó có kỹ năng viết tiếng Anh là một yêu cầu tất yếu của người học tiếng Anh. Cụ thể là với kỹ năng viết người học cần đạt được việc sử dụng ngôn ngữ linh hoạt và hiệu quả phục vụ các mục đích xã hội, học thuật và chuyên môn. Kỹ năng viết đòi hỏi sự rõ ràng, chặt chẽ, chi tiết về các chủ đề, thể hiện được khả năng sử dụng tốt bố cục văn bản, từ ngữ nối câu và các công cụ liên kết từ ngữ. Có thể thấy, kỹ năng viết tốt không chỉ là một trong những tiêu chí để đánh giá năng lực về ngoại ngữ của người học tiếng Anh mà còn là kỹ năng cần thiết trong các kỳ thi tiếng Anh quốc tế phổ biến như TOEFL, IELTS...

Vì vậy, việc giúp người học hiểu rõ sự khác biệt trong tư duy viết của người Việt và người Anh cũng như giúp người học luyện tập, thuần thục phong cách viết tiếng Anh đóng vai trò rất quan trọng. Bài viết đề cập đến khái niệm *Tư duy tuyến tính* (linear thinking) và việc áp dụng lối tư duy này trong kỹ năng viết tiếng Anh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sự khác biệt giữa tư duy ngôn ngữ của người Việt và người phương tây

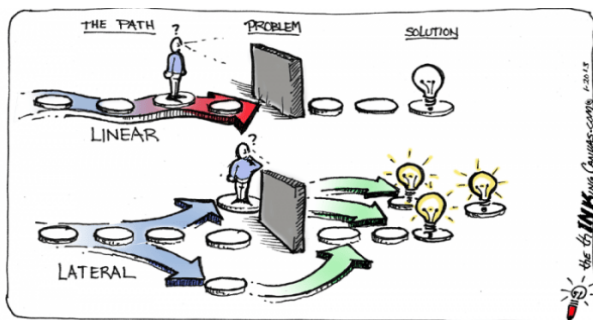
Cho đến nay, chưa có nhiều nghiên cứu về sự khác biệt trong cách tư duy và suy nghĩ ý tưởng của người Á Đông và người Tây phương cũng

như sự ảnh hưởng của khác biệt này lên quá trình học và sử dụng tiếng Anh của học sinh châu Á. Những nghiên cứu trọng tâm vào sự khác biệt của người Việt Nam và người Anh trong lối tư duy ngôn ngữ cũng hầu như không có.

Trong khi người Việt thường có xu hướng trình bày, đưa ra vấn đề một cách uyển chuyển trong giao tiếp hàng ngày. Ví dụ, trong giao tiếp, người Việt Nam sẽ không đưa ra trọng tâm chủ đề ngay lập tức mà chọn nói về vấn đề khác trước, sau đó từ từ dẫn dắt người nghe vào chủ đề. Điều này cũng đồng nghĩa với việc người Việt Nam thường đặt quan điểm của họ ở phần sau của câu, phản ánh nguyên tắc xoắn ốc của người Việt Nam trong mô hình tư duy.

Đối với người phương tây, tư duy tuyến tính trong sử dụng ngôn ngữ là nổi trội nhất, cụ thể là họ sẽ không bị cuốn vào những lời giải thích dài dòng khi trình bày một vấn đề, thay vào đó họ đi thẳng vào chủ đề giao tiếp. Ngoài ra, trong quá trình giao tiếp với mọi người, khi cần chỉ ra những lỗi sai của nhau, người phương tây cũng sẽ chỉ ra một cách bình tĩnh và trực tiếp, điều này không chỉ khiến người nghe hiểu được khuyết điểm của bản thân mà còn không làm mất đi lòng tự trọng của người nghe, điều trái ngược với quan điểm “khó chỉ ra” của người Việt, đây chỉ là một biểu hiện nhỏ trong tư duy tuyến tính của người phương tây.

* Khoa Ngoại Ngữ - Trường Đại học Tây Bắc

Hình 1. Tư duy ngôn ngữ của người Anh và người Việt

Như vậy, trong khi người Tây phương thiên về lối tư duy cụ thể, đi thẳng vào vấn đề, người châu Á nói chung và Việt Nam nói riêng lại dựa vào cách suy nghĩ chung chung, trừu tượng và ẩn ý nhiều hơn. Điều này ảnh hưởng lớn đến việc học tiếng Anh, cụ thể là kỹ năng viết của người Việt. Những ý tưởng chung chung thường phức tạp và đòi hỏi một vốn từ vựng lớn để diễn tả – thứ mà đa số người học trình độ tiếng Anh thấp thường thiếu và điều này gây ra một trở ngại rất lớn khi người học cố gắng dùng từ ngữ để diễn tả ý tưởng trong đầu mình. Vấn đề này không chỉ cản trở khả năng truyền tải ý tưởng một cách hợp lý mà còn khiến họ mất đi khả năng giao tiếp hiệu quả, đặc biệt là trong kỹ năng nói và viết.

2.2. Kỹ năng viết tiếng Anh

Theo quan điểm của Byrne (1988), “viết không chỉ là việc tạo ra các biểu tượng mà ta nhìn thấy, cũng như lời nói không chỉ là sự tạo ra các âm thanh bởi những biểu tượng phải được sắp xếp theo những quy ước nhất định để hình thành nên các từ và từ phải được sắp xếp để hình thành câu rồi các câu được sắp xếp và nối với nhau để tạo thành một bài viết hoàn chỉnh.”

Trong dạy và học tiếng Anh, Hampton (1989) đã nhận định, “kỹ năng viết được xem là một kỹ năng khó ngay cả đối với người bản ngữ bởi nó không chỉ liên quan đến sự thể hiện suy nghĩ dưới dạng chữ viết mà còn là sự triển khai suy nghĩ theo một cách có tổ chức chặt chẽ”.

Theo quan sát của chúng tôi trong quá trình dạy viết cho sinh viên chuyên ngành tiếng Anh, rất nhiều em gặp khó với kỹ năng viết. Bên cạnh những khó khăn về kiến thức ngôn ngữ như từ

vựng, ngữ pháp dẫn đến việc tạo ra những bài luận chứa lỗi ngôn ngữ thì việc viết bằng cách dịch, viết lan man và đặc biệt là bí ý hay không biết cách triển khai ý một cách logic là những vấn đề thường gặp trong bài viết của sinh viên.

Theo nhận định của chúng tôi, các em gặp khó khăn như vậy là do sự hạn chế về kiến thức nền tiếng Anh, ở đây chính là vốn kiến thức về từ vựng và về cấu trúc câu, do đó các em gặp khó khăn trong việc diễn đạt suy nghĩ của mình. Thêm nữa, các bài viết còn thiếu ý tưởng và những lập luận chặt chẽ, thuyết phục bởi các em chủ yếu diễn đạt quan điểm của mình một cách chủ quan, theo lối tư duy của người Việt.

Nói tóm lại, viết là một nhiệm vụ khó với người học bởi nó đòi hỏi không chỉ tính chính xác về hình thức mà còn về nội dung để có thể đạt được hiệu quả giao tiếp tốt nhất. Định nghĩa của Byrne có thể được xem là định nghĩa hoàn chỉnh hơn cả về kỹ năng viết.

Tư duy tuyến tính

Theo <https://www.interaction-design.org/literature/topics/linear-thinking>, tư duy tuyến tính (linear thinking) - hay tư duy dọc - là phương thức giải quyết vấn đề bằng cách sử dụng logic, dữ liệu quá khứ và các giải pháp hiện có. Và sức mạnh của tư duy tuyến tính là giúp chúng ta chuyển đổi rõ ràng từ điểm này sang điểm khác.

Tư duy tuyến tính là cách suy nghĩ theo một chiều, giúp các ý liên kết chặt chẽ và logic. Tư duy tuyến tính bắt đầu từ một xuất phát điểm và đi từng bước theo trình tự và kết quả là câu trả lời đúng hoặc cách viết/cách nói chuẩn cho câu hỏi trong bài. Nói cách khác, phương pháp tư duy tuyến tính hướng suy nghĩ của học sinh theo một chiều nhất định, giúp tránh việc nhồi nhét các ý tưởng mẩu mà thay vào đó là giúp khơi gợi những ý tưởng bản thân có sẵn và từ đó phát triển thành một câu trả lời hoàn chỉnh.

2.3. Tư duy tuyến tính với kỹ năng viết tiếng Anh.

Đối với bài viết tiếng Anh, chúng ta có thể phân tích từ ba khía cạnh: từ, câu và cấu trúc. Từ là một thành phần ngôn ngữ tương đối độc lập, và nó cần được đưa vào câu, và từ có nghĩa

đặc trưng riêng của nó. Vì vậy, bài báo này thảo luận về ảnh hưởng của tư duy tuyến tính trong viết tiếng Anh từ hai khía cạnh: cấu trúc câu và văn bản.

Tư duy tuyến tính trong cấu trúc câu tiếng Anh

Đối với việc viết một câu đúng, tư duy tuyến tính giúp định hướng việc xây từ nền tảng cơ bản cho người học: biết phân biệt giữa các loại từ và biết chức năng của từng loại từ trong câu, biết được cách kết hợp những thành phần này lại để tạo thành một câu, nắm được cấu trúc cơ bản của một câu từ câu đơn tới câu phức. Cụ thể:

Trước tiên cần học các thành phần cấu tạo nên một câu hoàn chỉnh (danh từ, đại từ, động từ, dạng từ, các kết hợp từ, ...)

Ví dụ:

Studying abroad (**noun**) – Việc du học (danh từ)

Provide someone with something (**verb phrase**) – cung cấp ai cái gì (cụm động từ)

Opportunities to Verb (**noun + to verb**) – cơ hội làm gì (danh từ + động từ)

Sau đó, học cách ghép những thành phần này lại thành một câu hoàn chỉnh về cấu trúc: **Ví dụ:** Studying abroad provide students with opportunities to practice English. (Việc du học tạo cơ hội cho sinh viên thực hành tiếng Anh)

Tiếp tục học cách hoàn thiện câu về mặt ngữ pháp (sự hòa hợp giữa chủ ngữ và động từ, mạo từ...). **Ví dụ:** Studying abroad provides students with **the** opportunities to practice English.

Cuối cùng là học cách mở rộng và cải thiện câu. **Ví dụ:** Studying abroad in **English speaking communities** provides students with the opportunities to practice English, **especially spoken English**. (Việc du học ở những cộng đồng nói tiếng Anh tạo cơ hội cho sinh viên thực hành tiếng Anh, đặc biệt là ngôn ngữ nói)

Tư duy tuyến tính trong cấu trúc văn bản

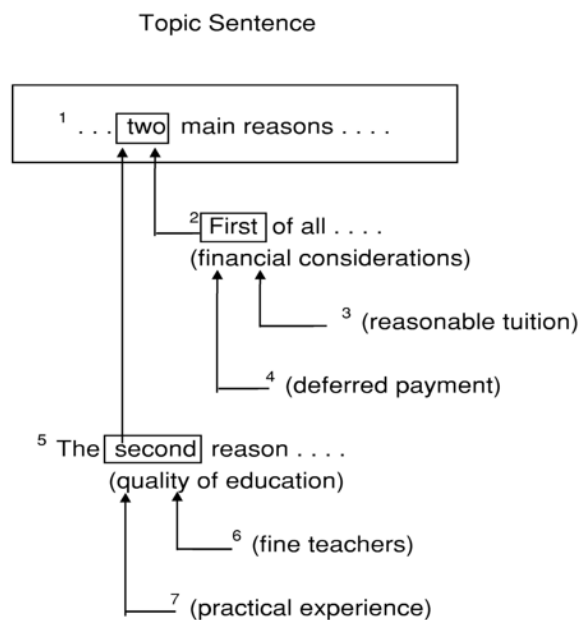
Ở khía cạnh hành văn, không khó để nhận thấy rằng các bài viết theo lối suy nghĩ của người Việt thường đưa ra kiến thức nền tảng xung quanh chủ đề trước khi bàn luận về chủ đề một cách trực tiếp. Với tư duy tuyến tính, đoạn văn tiếng Anh

sẽ làm rõ chủ đề ngay từ đầu, sau đó đưa lập luận liên quan đến chủ đề dần dần, ngày một rõ nét.

Lấy ví dụ về một đoạn văn tiếng Anh trong đó tác giả đưa ra những lý do lựa chọn học ở một trường đại học.

¹T here are two main reasons why I have decided to attend Bingston University next year. ²First of all, there is the question of money: Bingston’s tuition is reasonable, and I do not even have to pay it all at once. ³This is very important, since my father is not a rich man. ⁴With Bingston’s deferred payment plan, my father will be able to pay my tuition without too much difficulty. ⁵The second reason is the fine education which I feel I will receive there in agriculture, my chosen field. ⁶It is a well-known fact that Bingston hires only the finest professors in its Agriculture Department. ⁷Moreover, the university requires all agriculture students to gain practical experience by working on local farms while they are still going to school. ⁸The reasonable tuition fee, the high quality of education and the possibility to do apply what one learns are what have made me opt for Bingston University.

(Academic Writing from paragraph to essay)
Phân tích cấu trúc đoạn văn:

Hình 2. Cấu trúc đoạn văn tiếng Anh

Chúng ta có thể thấy rằng logic diễn ngôn theo phương thức tư duy tuyến tính thẳng của tiếng Anh là rất rõ ràng và trọng tâm của mỗi đoạn văn sẽ được đưa ra trực tiếp ở phần đầu. Ví dụ, trong đoạn văn trên, từng câu trong đoạn có mối liên quan chặt chẽ với câu phía trước và câu chủ đề. Trong đó câu 1 là câu chủ đề, đưa ra ý bao quát của đoạn văn - hai lý do chính lựa chọn trường đại học Bingham; câu 2 đề cập lý do đầu tiên - vấn đề tài chính ở ngôi trường này; câu 3, 4 mở rộng và phát triển ý của câu 2 với chi tiết học phí hợp lý và có chế độ trả theo từng đợt, nên điều này có ý nghĩa lớn với gia đình không mấy khá giả của người viết; câu 5 đề cập đến lý do thứ 2 – chất lượng giáo dục của nhà trường; câu 6, 7 giải thích cụ thể về chất lượng đội ngũ giáo viên và trải nghiệm chuyên môn của nhà trường. Từ đó tác giả kết luận ý chính của đoạn văn.

Có thể thấy rằng với tư duy tuyến tính, người học tư duy theo logic, chặt chẽ và quan điểm viết rõ ràng, giúp bài viết trôi chảy hơn, mượt mà hơn, cấu trúc bài viết rõ ràng và dễ đọc, dễ hiểu. Nói cách khác, với linear thinking, người học sẽ học cách “khơi gợi” những ý tưởng bản thân đã có sẵn, và phát triển ý tưởng đó thành một đoạn văn hoàn chỉnh.

2.4. Tư duy tuyến tính với kỹ năng viết bài luận tiếng Anh

Kỹ năng viết bài luận tiếng Anh luôn đòi hỏi người học ngoại ngữ không chỉ kiến thức vững chắc về ngôn ngữ mà còn có thể sử dụng ngôn ngữ linh hoạt và hiệu quả phục vụ các mục đích xã hội, học thuật và chuyên môn.

Tuy nhiên, như chúng tôi đã đề cập khó khăn của nhiều người học khi viết bài luận không chỉ nằm ở sự hạn chế về vốn từ vựng và ngữ pháp tiếng Anh, mà còn ở sự thiếu ý tưởng cho bài viết cũng như sự lúng túng trong việc liên kết các ý trong bài. Kết quả là sản phẩm bài viết chứa lỗi về kết cấu như thiếu tính logic và lặp ý, hay ý chưa được phát triển tốt.

Cách tiếp cận bài viết luận theo tư duy tuyến tính giúp người học nghĩ ra ý tưởng một cách hệ thống hơn thay vì những ý nghĩ ngẫu nhiên, trừu tượng. Nói một cách khác, việc cụ thể hoá vấn

đề và phát triển ý tưởng theo đường thẳng chính là những ứng dụng của Linear thinking trong kỹ năng viết tiếng Anh.

Cụ thể hoá vấn đề: Như đã đề cập ở phần trước, đa số học sinh Việt Nam thường cảm thấy việc diễn đạt ý tưởng của mình một cách lưu loát khá khó khăn vì họ thiếu từ vựng để diễn tả những ý trừu tượng mà họ có. Vì vậy, linearthinking có thể giúp định hình cách suy nghĩ của họ giống với người phương Tây hơn và dẫn dắt họ suy nghĩ ý tưởng một cách cụ thể, thay vì nghĩ ra những ý chung chung.

Vì ý cụ thể thường đơn giản và đi thẳng vào vấn đề, việc diễn đạt những ý này không đòi hỏi phải dùng từ vựng khó hay quá nâng cao. Vì thế, ngay cả học viên trình độ thấp cũng có thể dùng vốn từ vựng cơ bản của mình để diễn tả ý tưởng của bản thân một cách dễ dàng hơn.

Phát triển ý tưởng theo đường thẳng: Học sinh Việt Nam trình độ thấp thường khó có thể nói lưu loát và viết nhanh vì họ phải tốn rất nhiều thời gian cố gắng phát triển và mở rộng ý tưởng. Chính vì họ thường phát triển ý một cách ngẫu nhiên, những ý này thiếu sự liên kết và thậm chí trong một vài trường hợp còn sai về mặt logic.

Để giải quyết vấn đề này, linearthinking cung cấp cho người học một con đường logic hơn để suy nghĩ. Bằng cách đi theo tư duy tuyến tính: $A \Rightarrow B \Rightarrow C$, người học có thể giảm thiểu thời gian cố gắng nghĩ ra ý tưởng (so với cách suy nghĩ hỗn độn, ngẫu nhiên, cảm tính). Đồng thời, người học có thể đảm bảo rằng ý tưởng của mình được phát triển một cách logic nhất.

Ví dụ :

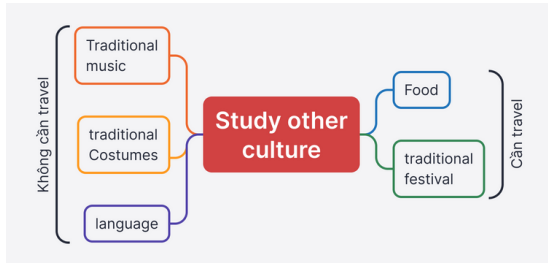
Một vài người cho rằng không cần thiết phải tới nước khác để tìm hiểu văn hóa. Chúng ta có thể tìm hiểu qua sách báo, phim ảnh và internet. Bạn có đồng ý với quan điểm đó không. (Some people think that it is not necessary to go to other countries to study other cultures. We can learn from books, films and the internet. Do you agree or disagree?)

Áp dụng 2 bước của tư duy tuyến tính để lên ý tưởng cho câu hỏi trên:

Cụ thể hóa vấn đề: Có thể làm rõ việc “study

other cultures” (tìm hiểu về những nền văn hoá khác) là tìm hiểu về mặt nào của nền văn hoá đó. Những mặt có thể tìm hiểu về một nền văn hoá gồm:

Sau khi làm rõ hơn câu hỏi, có thể thấy một vài mặt của văn hoá có thể được tìm hiểu thông qua phim ảnh, sách báo và Internet, và mặt nào chỉ có thể được trải nghiệm thông qua thực tế: Những mặt như truyền dân gian hay ngôn ngữ có thể được tìm hiểu thông qua sách báo, hình ảnh và tài liệu trên mạng. Những mặt như ẩm thực bắt buộc phải thật sự đặt chân tới quốc gia đó, nếm thử những món ăn đặc trưng thì mới có thể thật sự trải nghiệm được nền ẩm thực của một quốc gia, không chỉ nhìn trên hình ảnh hay phim ảnh mà có thể “đoán” được những thức ăn đó có vị như thế nào được.

Phát triển ý tưởng theo đường thẳng: Sau khi đã cụ thể hoá vấn đề, từ đó suy nghĩ ra được những ý tưởng cơ bản rồi, bước tiếp theo chính là áp dụng tư duy tuyến tính để phát triển ý tưởng đó. Việc phát triển logic đảm bảo ý tưởng không bị vòng vo, dài dòng mà luôn được phát triển một cách liên tục nhất.

Vì vậy, những ý trong đề bài trên có thể được phát triển đầy đủ như sau:

Đoạn thân bài 1: Các khía cạnh của một nền văn hoá có thể học được qua sách báo, phim ảnh và Internet. Ngôn ngữ: ngôn ngữ phản ánh văn hóa → học ngôn ngữ qua sách, phim và các khóa học trực tuyến có thể giúp mọi người hiểu thêm về văn hóa → người học có thể dễ dàng hiểu rõ về ngôn ngữ và văn hóa của nó mà không cần đi du lịch đến các quốc gia khác. Các chuyện dân gian: các câu chuyện dân gian có thể được đọc trong sách, xem trong phim hoặc trên internet → mọi người có thể tìm hiểu cách mọi người từ các nền văn hóa khác nghĩ về thế giới → hiểu sâu hơn về văn hóa mà không cần đi du lịch. Âm nhạc

truyền thống: âm nhạc truyền thống có sẵn trên các trang Internet như Youtube → thính giả từ khắp nơi trên thế giới đều có thể nghe được → tìm hiểu về giai điệu, chủ đề của những sáng tác này mà không cần đi du lịch.

Đoạn thân bài 2: Các khía cạnh của một nền văn hóa đòi hỏi phải đi du lịch. Đồ ăn: sách, phim chỉ cung cấp hình ảnh và video về các món ăn đặc biệt → người xem / người xem không thể trải nghiệm hương vị món ăn của họ như thế nào → cần phải tự mình đến đất nước để thử ẩm thực. Lễ hội: hình ảnh và video chỉ có thể cho thấy lễ hội văn hóa trông như thế nào → mọi người không thể trải nghiệm bầu không khí trong các hoạt động này → trang bị trải nghiệm trực tiếp để hòa mình trọn vẹn.

3. Kết luận

Để việc học tiếng Anh nói chung và kỹ năng viết nói riêng có hiệu quả, người học cần hiểu được sự khác biệt giữa văn hóa và lối tư duy ngôn ngữ của người Việt Nam và người Anh. Đối với kỹ năng viết bài luận, việc áp dụng tư duy tuyến tính giúp người học giải quyết được những khó khăn thường gặp, những lỗi phổ biến bằng cách phát triển tư duy viết logic, xây dựng kết cấu câu văn, đoạn văn và bài viết một cách chặt chẽ và có tính liên kết, liền mạch. Người học cũng khắc phục được cách viết dịch từng từ từ Việt sang Anh và đặc biệt là sẽ không bị bí ý tưởng trong khi viết hay bài viết bị rời rạc, và lập luận thiếu chặt chẽ.

Tài liệu tham khảo

1. Byrne, D. (1988), *Teaching writing skills*, Pearson Education Ltd.
2. Hampton, D (1989), *Community involvement in alphabet and material development*. Dallas: Summer Institute of Linguistics. SIL International.
3. Zemach, D & Rumisek, L. (2008), *Academic Writing from paragraph to essay*, NXB Đồng Nai, Đồng Nai
4. Yujiayi. (2019), *The study of the influence of linear thinking on the study of English writing*, International Journal of Liberal Arts and Social Science, 7(11), 9-14.
5. <https://www.interaction-design.org/literature/topics/linear-thinking>.